

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 12.6.2006 63. vuosikerta Numero 2 Sivu 5

Merenrantaniityt sopivat lihakarjan laitumiksi

Arto Huuskonen, Marika Niemelä ja Sari Jaakola, MTT

Merenrantaniittyjen laidunnuksen keskeinen tavoite on rantaniittyjen määrän lisääminen ja tilan parantaminen, sillä rantaniityt edustavat suhteellisen harvinaista, vähentyntä luontotyyppiä. Monien uhanalaisten lajien, kuten etelänsuosirrin ja mustapyrstökuirin, kannat ovat elpyneet tai niiden taantuva kehitys on alueellisesti pysähtynyt rantojen laidunnuksen myötä.

Maatalouden erityisympäristötukijärjestelmän myötä merenrantaniittyjen hoito on lisääntynyt huomattavasti. Rantaniittyjen hoito tapahtuu yhä enenevässä määrin lihakarjan, erityisesti emolehmien, laidunnuksen avulla. Vain pientä osaa rantaniityistä hoidetaan niittäen.

Merenrannat laitumiksi

Merenrantaniittyjen rehuntuotto-ominaisuuksista ja eläintuotoksesta rantaniityillä on niukasti kotimaisia tutkimustuloksia. Tietoa kuitenkin tarvitaan arvioitaessa laidunnuksen edellytyksiä merenrantalaitumilla ja päivitettäessä perinnebiotooppien laidunnusohjeita. MTT:n toteuttaman Lumolaidun-hankkeen yhtenä tavoitteena oli selvittää lihakarjan kasvua, merenrantaniittyjen satopotentiaalia, rehusadon laatua ja maan kasvuominaisuuksia Perämeren rantalaitumilla. Tutkimus suoritettiin vuosina 2003 - 2005 tilatutkimuksena neljällä emolehmätilalla, jotka sijaitsevat Perämeren rannikolla Lumijoella, Limingassa ja Hailuodossa.

Vasikat kasvoivat kohtuullisesti

Liharotuiset lehmävasikat kasvoivat merenrantalaitumilla keskimäärin 981 g ja sonnivasikat 1 022 g vuorokaudessa. Tuloksissa oli huomattavaa vaihtelua tilojen ja vuosien välillä. Parhaimmillaan vasikoiden päiväkasvut olivat verrattavissa nurmilaitumilla saataviin kasvutuloksiin, pääsääntöisesti ne olivat kuitenkin huonompia. Tämä johtunee pääasiassa siitä, että merenrantaniityillä on vähemmän rehua tarjolla kuin nurmilaitumilla. Lisäksi rehun laatu heikkenee rantaniityillä selvästi loppukesää kohden.

kuvat: Sari Jaakola

Maatalouden erityisympäristötukijärjestelmän myötä merenrantaniittyjä hoidetaan entistä tehokkaammin. Työn tekevät usein lihakarja, erityisesti emolehvät vasikoineen, laiduntamalla.

Rantaniityiltä saadut kuiva-ainesadot olivat hyvin vaihtelevia: keskimäärin 1 765 kg/ha ja enimmillään 2 548 kg/ha. Sadot olivat selvästi pienempiä kuin viljelynurmillä. Rehun laatu vastasi D-arvon ja kuitupitoisuuden osalta viljelynurmia. Sen sijaan rehun raakavalkuaispitoisuus oli rantaniityillä pienempi kuin viljelynurmillä.

Peltomaihin verrattuna merenrantaniittyjen happamassa maaperässä, pH keskimäärin 4,9, oli selkeästi vähemmän fosforia, kalsiumia, kaliumia ja kuparia. Rikkiä ja natriumia puolestaan oli hyvin runsaasti. Maaperän ominaisuudet heijastuivat myös kasvillisuuteen. Rantaniityn kasvustossa oli vähemmän fosforia, kalsiumia, kaliumia ja kuparia, mutta monikertaisesti natriumia, rautaa ja mangaania verrattuna peltolaitumiin.

Laidunnus rehun kasvun mukaan

Rantaniityillä laiduntavan eläinmäärän tulisi vastata laitumen rehuntuottokykyä. Tutkimuksessamme havaitsimme, että osalla merenrantaniityistä melko pienetkin eläinmäärät, noin 0,4 - 0,5 emolehmiä vasikoineen hehtaaria kohti, näyttävät pitävän kasvillisuuden matalana luonnonhoitotavoitteiden mukaisesti. Nykyisten laidunnusohjeiden mukaan rantaniityillä tulisi olla emolehmiä vasikoineen 0,5 - 1,0 eläintä hehtaarilla.

Tutkimustiloilla käytetyt karjarodut olivat pääasiassa isoja rotuja, kuten Charolais, Simmental ja Limousin. Merenrantalaitumet soveltunevat kuitenkin parhaiten pienemmille liharoduille, esimerkiksi Herefordeille ja Aberdeen angusille, jotka hyödyntävät tehokkaasti karkearehujä.

Laidunkauden pituus on tärkeää mitoittaa rehun riittävyyden mukaan. Perämeren rantalaitumilla sopiva laidunkauden aloitusajankohta näyttäisi olevan yleensä kesäkuun 10. päivän tienoilla, jolloin kasvustoa alkaa olla riittävästi

laidunnettavaksi. Eläimet tulee siirtää rantalaitumelta pois, kun kasvustoa ei enää ole tarpeeksi.

Vasikoille lisäravintoa väkirehusta

Vasikoiden kasvutulos voisi todennäköisesti parantua ainakin osalla merenrantaniityistä, jos vasikat saisivat laidunrehun lisäksi väkirehua. Tämä helpottaisi myös vasikoiden jatkokasvatusta. Ongelmana on se, että lisäruokinta ei nykyisten säännösten mukaan ole sallittua erityistukea saavilla perinnebiotoopeilla. Näin pyritään välttämään alueiden rehevöityminen.

Merenrantaniityillä tehdyissä ravinnetaselaskelmissa lisärehun tuoma fosforikuormitus on vain murto-osa verrattuna kivennäisiin, joiden antaminen karjalle on sallittua. Käytännössä kivennäisiä annetaan kuitenkin merenrantalaitumilla hyvin vähän. Vasikoiden kasvun mukana fosforia ja typpeä poistuu niityiltä kolme kertaa enemmän kuin sitä tulisi lisärehun mukana.

Lisätietoja: arto.huuskonen@mtt.fi
puh. (08) 2708 4504

